

Το παράλληλο σύστημα πληρωμών του κ. Βαρουφάκη

Της ΜΙΡΑΝΤΑΣ ΣΑΦΑ*

ΣΤΙ ΣΥΝΕΝΤΕΨΗ ΤΟΥ στον ΣΚΑΪ την περασμένη Κυριακή, ο κ. Βαρουφάκης περιέγραψε τόσο θαλεποργούσε το παράλληλο σύστημα πληρωμών σε περίπτωση που η EKT διέκοπτε την παροχή ρευστότητας στις ελληνικές τράπεζες στη διάρκεια της καταστροφικής αντιπαρθέσης με τους πιστωτές που οδήγησαν τη χώρα στο χείλος του Brexit το 2015. Όπως εξήγησε, το παράλληλο σύστημα θα πάντα ένα πλεκτρονικό-διαδικτυακό σύστημα πληρωμών βασισμένο στην ιστοσελίδα του υπουργείου Οικονομικών Taxisnet, «που θα επέτρεψε τη συνέχεια των συναλλαγών, σε ευρώ, ακόμα κι αν τρόικα και EKT μας διέλειναν τις τράπεζες». Το σύστημα θα έχει σε κάθε φορδογούμενο τη δυνατότητα, με ένα PIN, να μεταφέρει «πιστωτικές μονάδες» (IOUs) από το ΑΦΜ του στο Δημόσιο για πληρωμή φόρων ή σε οποιοδήποτε άλλο ΑΦΜ νομικού ή φυσικού προσώπου στη χώρα.

Όπως το παραπάνω, το παράλληλο σύστημα πληρωμών θα πάντα ένα σύστημα συμβιβασμών μέσω του οποίου το κράτος θα συμφένει λεπτομέρειες υποχρεώσεων του προς τους πολίτες με τις φορολογικές υποχρεώσεις των πολιτών προς το κράτος. Κάτιον σαν το σύστημα clearing της Σοβιετικής Ένωσης, μέσω του οποίου εξογκώνεται και επομένεται προς/από κάθε χώρα συμφένονταν και πληρωνόνταν η διαφορά που προκύπτει ώστε σε εσούκονται συναλλαγμα. «Στον βαθμό που όλοι, και τις συνέπερ μάρτιο, έχουν να πληρώνουν φόρους, όλοι θα δέχονται (δια) σε περίοδο καμπλή ρευστότητας μετρητών) αυτές τις πληρωμές». Τι θα γινόταν όμως αφού το Δημόσιο αποπληρώνει όλες τις υποχρεώσεις προς τους φορολογουμένους; Οι λεπτομέρειες υποχρεώσεις του Δημοσίου προς ιδιώτες τον Δεκέμβριο 2014 ανέρχονται σε 4 δια., ενώ η ρευστότητα που είχε προσφέρει η EKT στις ελληνικές τράπεζες ξεπέρασε τα 100 δια. στα μέσα του 2015 λόγω της μαζικής εκροής καταθέσεων πριν από την επιβολή capital controls. Το εξωτραπεζικό παράλληλο σύστημα πληρωμών που προσέφερε επομένως έλλοχιστα ανακούφισην από την πιστωτική συσφίξη. Όπως δήμος αποκάλυψε ο σύμβουλος της κυβερνήσεως Γκλεν Κιν στις αρχές Ιουλίου, σε εκδήλωση του Κίνηματος 5 Λατέρων του Μητέπε Γκρέι στην Ιταλία, η εφαρμογή του σχεδίου θα ξεκινήσει από τους δημοσίους υπαλλήλους εκδίδοντας κουπόνια για το 10% των μισθών τους, τα οποία θα χρησιμεύουν αποκλειστικά για την εξόφλωση πληρωμών στην εφορία. Το σύστημα, αν πετύχαινε, θα επεκτείνοταν και για άλλες πληρωμές και σε άλλους τομείς, όπως είπε. Αν γινόταν αυτό, σε πιθανή περίπτωση που η EKT θα διέκοπτε την παραλλήλη σύστημα πληρωμών από το παράλληλο σύστημα πληρωμών για την εξουκονομία της Ευρώπης.

Τι θα συνέβαινε αν εκδίδονταν κουπόνια IOU; Σίγουρα θα πάταν υποδειστέρα του ευρωνομίσματος διότι οι χρήστες του θα ήταν περιορισμένες. Οποιος εισέπραττε IOUs θα προσπαθούσε να τα έχεφτασε το ταχύτερο δυνατόν. Όπως προβλέπει ο νόμος του Gresham, το «κακό χρήμα» θα υποκειμετούσε το «καλό χρήμα». Όσο θα διευρυνόταν το πεδίο συναλλαγών που μπορούν να πληρωθούν με IOUs, τόσο περισσότερα IOUs θα εκδίδονταν και τόσο θα έχαναν αξία – σήμα μια δραχμή που διαρκώς υποτίθεται. Κανένας εξαγωγέας, κανένα ξενοδοχείο, εστιατόριο ή κατόπιν που κερδίζει ευρώ δεν θα πρόσεξε να τα ανταλλάσσει για IOUs, γνωρίζοντας ότι θα χρωνικά αδιά. Τα κουπόνια IOUs θα πάταν το νόμιμοια των δημοσίων υπαλλήλων και των συνταξιούχων. Το αποτέλεσμα θα πάταν οικονομικό χάος και ανεξέγειται κοινωνική έκρηκη. Η επιστροφή σε εθνικό νόμιμο δεν επρόκειτο να επιλύσει κανένα από τα μεγάλα διακρονικά πρόβλημα. Πολυνομία, γραφειοκρατία, ανικανότητα της κρατικής μηχανής, διαφθορά και φοροδιαφυγή, πελατειακή διαχείριση της εξουσίας, χρεοκοπιμένο συνταξιοδοτικό σύστημα. Οι ανιορροπίες και οι στρεβλώσεις στην πραγματική οικονομία δεν διορθώνονται με νομισματικά μέσα.

Κατά τον κ. Βαρουφάκη, το παράλληλο σύστημα πληρωμών, μαζί με το «κούρεμα» των ορολόγων ελληνικού Δημοσίου που διακρατούσε η EKT, θα το διαπραγματευτικό καρτί της Ελλάδας. «Σε μια διαπραγμάτευση οποιουδήποτε τύπου πρέπει να διανοθεῖς και τη ρήση, ειδιδόλιας είσαι επαίτης. Δεν θέλουμε τη ρήση, άλλα δεν πρέπει και να τη φοράρετε», είπε. Πράγματα. Όμως το διαπραγματευτικό καρτί της χώρας πάταν πολύ αδιάνοια, διότι η Ελλάδα είχε να κάστησε πολλά περισσότερα απ' ό, τι οι πιστωτές. Η Ελλάδα μπορεί να αποτελέσσει συστηματικό κίνδυνο για την Ευρωζώνη το 2010 άλλα δεκά το 2015, μετά τη διαπορεία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και τη δυνατότητα της EKT να αγοράζει δεκάδες διο. κρατικά ορόλογα τον μήνα με τη προγράμμα ποσοτικής καλύψωσης και OMT. Ο ΣΥΡΙΖΑ υπερτίμησε τη διαπραγματευτική του θέση και το «παιχνίδι της κότας» – ένα μοντέλο σύγχρονης δύο παικτών στη θεωρία παγγίνων – έλαβε με μια οικονομική και πολιτική αυτοκτονία: μια τρίτη συμφωνία διάσωσης με μέτρα ακύρωσης λατότετας, capital controls και επινοητροφή στην ύφεση. Αυτό που κριθείται στην Ελλάδα είναι σχέδιο μετασχηματισμού μιας μετα-σοβιετικής οικονομίας σε οικονομία της αγοράς, όπι σοβιετικής έμπνευσης σύστημα συρφατοφορού πληρωμών για να εξουκονομίσει ευρώ.

* Η κ. Μιράντας Σαφά είναι senior scholar του Centre for International Governance Innovation (CIGI). Το βιβλίο της εμπλέκει χρέος και λογοτεχνία στην αερό Μάκρη Εισηγάγει την εξόδο της Πολοδόσιους.